

s als een
iebrengt.
gotha ko-
zou het
n in de
is daar:
ar tot in
n dag af

ijdt hem

ij heeft
en. Toen
oen was
Maria on-
gel zegt:
kerk voor
eale kerk
geschiede

het Kind
Maria.
en vrouw,
daarna.
r. Simeon
r, voor u
k voor u:

ur, dat in
e moeder,
sister
opvoed-
rifice
ming mo-
dervinden
foratie te
doch die
dienen in
ie. De tol
i zondares
die.
emt onzen
slag onze
vloek er
lerder, de
den. Maar
ok tot zijn
K. S.

LEVEN

i toch wel
oogt. Pau-
zoenbloed
een oogen-
Conferen-
niger ge-
loochenen,
n, zoo niet
wee de e-
van ge-
gen uit
De vrede,
acht ziet,
prootheden,
ALLE po-
e, voorzo-
aalde men-
kelijk door
Het waren
geweest, en
d o m be-
onder een
ald-mozai-
n, dat wet
zijn, doch,
van voor-
tionairen),
ngels te be-
door Chris-
al als di,
de Ronde-
was onder
nen wet, en
e en gezag
taande wel
kerstfeest
dat nu die
dan uitge-

neensluiten,
inzet is
emma van:
Nog weer
of. Zuidema
reden, door
ert, dat die
n duidelijk-
id: dr Hoe-
van kerken

zich niet wil laten „gevangen nemen in één van de bestaande fronten“ (wat heel verstandig is), maar laat voort voortkomen, dat hij (die Wereldraad) óók niet tegenover één of twee van die fronten de geschreven wet wil laten spreken; hij gebruikt weer een van die verleidelijke woorden van dezen tijd: het woord „oetmoed“, om ons te verzekeren, dat de wereldraad van kerken, „oetmoedig rekening houdt met Godschenpende werk in de geschiedenis“. Ja, ja; de menschen maken wat anders, en maken revolutie, en winnen ze voor een deel, omdat de wereldraad niet meer spreekt naar het Woord, en dan noemt de wereldraad dat opstandige werk van menschen een scheping van God, en gaat „oetmoedig“ luisteren, en heeft zijn schuldige zwijgen aangedend als oetmoedshouding. En als dan de revolutie heeft gezegevierd, dan staat de kerk, o neen, de „Kerk“, gereed om te zeggen: Hij is onze vrede. Ze „kan“ weer kerstfeest vieren. Maar ze denkt niet aan een palinodie, ze ontkomt er aan door syncretisme. Ze spreekt daarvan, als van een „nieuwen weg“ van „het derde geslacht“.

We hebben wel meer tot drie hooren tellen: het derde Rijk. Maar daar hadden ze nog „een weg“. Hier is de „weg“ van het „derde geslacht“: met kerstteksten de pleinen opsieren, die pas van naam veranderd zijn. De nieuwe naam is dan die, welke herinnert aan den jongsten geslaagden revolutionair, communist en opportunist, d.w.z. zoo noodig dan ook maar communist.

En nu zijn we weer terecht gekomen bij het begin van dit artikel: syncretisme als voorbehoedmiddel tegen palinodie.

Ik trof die woorden in disputatie nr 11, opgenomen in het boekje „Gangraena“ van Joh. Cloppenburg.

Gangraena beteekent zoo iets als „kanker“, of „koudvuur“. Het is een bijbelsch woord, uit 2 Tim. 2:17: hun woord vreet voort als de kanker. Cloppenburg heeft het oog op de kanker van de theologie der anabaptisten of wederdoopers. Met name dan, voor dit geval, als ze hun opvatting ten beste geven over wat het essentieele is in het kerstfeest: de menschwording van Gods Zoon.

Want de anabaptisten hebben over de menschwording van Gods Zoon een heel eigenaardige opvatting. In catechisantenstijl pleegt men dat zoo te omschrijven, dat de Zoon Gods door Maria „als door een trechter“ is heengegaan, m.a.w. dat Hij niet het vleesch en bloed uit de maagd Maria heeft aangenomen. Dat Hij dus eigenlijk geen moeder heeft gehad. Niet haar, en dus ook niet ons vleesch en bloed nam Hij werkelijk aan. Als de tegenstanders van Menno Simons gelooven, dat de Zoon Gods ONS vleesch en bloed heeft aangenomen, dat Gods Woord zich met onze menselijke natuur verenigd heeft, dat Hij in ons vleesch gewoond heeft, omdat Hij immers in ons vleesch de wet Gods moest voldoen, dat Hij vanwege de geboorten van Adams vleesch onze Broeder is, en vleesch van ons vleesch is, en dat nu ons vleesch aan 's Vaders rechterhand zit, enz., dan verklaart Menno Simons (Werken, 318b): „Alle deze woorden, oft eenighe van den selden te beantwoorden, achte ick ganschelijck onnoodigh te zijn, want ick bekenne, dat sy een vreemt Euangelium zijn, daer van niet een letter in die gantsche Schrift geroert is, ende derhalven oock vervloekt, ende Anathema zijn, Gal. 1:9“. De Zoon Gods, aldus Menno Simons, 318b, is niet vleesch van ons vleesch; want alleen de wedergeborenen zijn vleesch van ZIJN vleesch. In het menselijke vleesch zit de zonde — daar hebt ge het. En als dus Gods Zoon echt menschevleesch had aangenomen, dan zou Hij onrein zijn geweest: de natuur is als zoodanig onrein. Is Maria zijn moeder? Ja zeker, maar dan hiér om: dat zij haar moederlijk ambt en plicht aan Hem vervuld heeft (319, a). „Gods Woord“ heet zelf Gods zaad; dat kwam nu van boven af in Maria, en zóó werd Hij, die als Maria's Zoon bekend staat, mensch (359, b).

De strijd wordt meenens: als Marten Micron — een van degenen, aan wie we onze liturgische formulieren danken — Menno Simons bestrijdt, dan probeert Menno aan Marten in de schoenen te schuiven, dat Marten twee personen leert (een lichaam plus een ziel, dat is toch samen een mensch??), en dan tracht, op zijn beurt, Menno zelf zich toch uit de moeilijkheden te redden door aan te toonen, dat hij toch niet eraan denkt, een streep te halen door de leer, dat er twee naturen zijn in den Midde-kaar. Micron, zoo houdt Menno Simons koppig vol, Marten Micron leert twee Zonen; „alsoo moet men de heerlijke schoone Mantel des hoerachtigen Babylonischen Wijfs metter Schrift oplechten, die Micron metten Predicanten..... de wijle sij van haertafel ende renten leven — met hare bedachte glozen..... wel geerne toedeecken ende verstoppen souden“. Maar Menno Simons zelf? O, neen, zoo verzekert hij ijerig, hij zelf raakt niet aan de twee naturen. „Dat Christus twee naturen aen hem gehadt heeft, stae ik met volder herten toe, maar niet in also een verstant“ als Micron

1) De kwestie der „interpretatie“!

EEN LIEDEKEN

Eensdeels, Nae de wijse:
Een is alleen „mijn reën“ duyne minjoot.

O Zion teer, — —
u Heer,
verheft met macht,
Ende met eer,
looft seer,
die door zijn cracht,
Heeft t' onder bracht,
des doots ghewelt,
Satans geslacht,
neder ghevelt.
Want desen Helt,
versmelt
des doots fenijn,
Op desen reghel let,
dat ghy als speghel net
Hem als een seghel set
op 't herte dyn.

Daer was in 't lant
niemandt
weerdich bekent,
Tot ons bystant,
God sant
Zijn Zoon present,
Die 's doots torment
verdreven heeft,
Dus reverent
Hem eere geeft.
Ja, al dat leeft,
nu beeft
voor zijn aenschijn,
Op desen reghel let,
dat ghy als speghel net
Hem als een seghel set
op 't herte dyn.

Die meerder Heer
was dan de Engelen schoon,
heeft na Schrifts leer
verlaten 's Hemels thron.
Verleent ydoon,
als knecht valliant,
Om ons te loon,
in 't rijk plaisant,
Seer triumphant,
te schencken nieuwen wijn.
Op desen reghel let,
dat ghy als speghel net
Hem als een seghel set
op 't herte dyn.

Ghy waert gedaen,
belaen,
in 's doots dangier;
Om u 't ontslaen,
seer saen,
heeft Christus hier,
Seer goedertier,
door liefden gloet,
uitgestort fier
Zijn dierbaer bloet.
Dus metter spoet
dit doet
't allen termijn.
Op desen reghel let,
dat ghy als speghel net
Hem als een seghel set
op 't herte dyn.

Looft nu alijt
met vlijt
den hoogsten God,
die u schelt quyt,
en vrijt
een salich lot:
Dus voor een slot
om u ghewin,
houdt Gods phebot,
't eynd' en begin.
Uit 's herten sin
hebt in
Gods naam jolijt,
Vertelt Zijn deuchden goet
met een verheuchden moet
En singt met vreuchden soet
Hem lof en prijs.

Uit: Eenvuldige Verantwoordinge met corte verelaringhe onses gheloofs, door Cornelis de Cuyper ende zijn medehulper teghen het onrecht ghevoelen, dat nu anno 1600 op een seer onbehoorlijcke wijze in Druck is uitgeghaen door Cornelis Boeckert (vóór Register).

doet, maar na der Schrift op deze wijze. Petrus schrijft aan de gemeynte Gods ende seyd: Gij zijt der Goddijcker natuere deelachtigh geworden, 2 Petr. 1, 4, daer mede hy klaer betuygt, hoedatter twee naturen in een Christen zijn, de eene de menscheijke natuere, daer mede hy uyt Adam geboren is, ende de ander de Goddijcke.... zijnder dan twee naturen in een Christen..... waerom dan oock niet in Christen? (589, b).

Men voelt hier, hoe het heele debat scheef loopt en in het absurde wordt afgeleid.

(Zie vervolg pag. 104.)

Caedes carbonaria

De rubriek „Kerkelijk Leven“ heeft ons voor eenige weken weer eens herinnerd aan de fides carbonaria, aan het kolenbranders-geloof, dat de Roomsche kerk voor den kolenbrander, den leek, den man-uit-het-ongeletterde-volk genoegzaam acht tot zaligheid. Het is het zoogenaamde impliciete of ingewikkelde geloof. Zoo heet het niet, omdat het zoo ingewikkeld is! Het kost den kolenbrander weinig hoofdbrekens om dit geloof te belijden. En minder nog dan zijn hoofd vermogen het te breken zijn hart. Als hij gevraagd wordt rekenschap te geven van de hope, die in hem is, wordt hij geacht wel te hebben geantwoord, zoo hij zegt: „Ik geloof, wat de Kerk (d.w.z. de „geestelijkheid“) gelooft“. Wat die kerk gelooft, dat blijft intusschen een geheimenis voor hem. Een „ingewikkeld“ geval, „in doeken gewonden“. Maar dat ingewikkelde geloof van den kolenbrander, dat hebben de geleerde heeren, de „geestelijken“ niet voor hem, maar voor zichzelf uit de doekjes gedaan. Zij hebben een expliciet, een uitgewikkeld geloof, dat zij voor den kolenbrander in de doekjes gedaan hebben. En ze hebben daarmee tegelijk den kolenbrander zelf in de luren gelegd.

We hebben in de laatste jaren nog al eens zulke kolenbranders ontmoet. Zelfs onder hen, die in zijden kleederen gaan. Want het geviel, dat er leerbeslissingen vielen; dat daarop een Toelichting gegeven werd en dat er een Praeadvies verscheen met veel gemier over Chamlerus en zoo; dat een leerbeslissing vervangen werd en dat voordien reeds zestien punten verschenen waren, die nadien weer aanknooppingspunt voor een samenspreking moeten zijn; dat voorts van de Toelichting en het Praeadvies boven genoemd, werd uitgesproken, dat zij geenerlei kerkelijk gezag hadden. Het is alles zoo'n ingewikkelde historie, dat wij voor ons met ons kort begrip ons maar gehouden hebben aan het Kort Begrip. Maar we ontmoetten zoo af en toe menschen, die heeten te gelooven wat hun kerk te gelooven besloten had en geacht werden dat alles voor vast en bondig te houden, totdat hun kerk had uitgesproken dat zij het niet meer voor vast en bondig behoeften te houden, maar dat ze nu weer voor vast en bondig moesten houden, dat ze 't niet voor vast en bondig moesten houden.

Het bleken kolenbranders te zijn.
Kolenbranders-in-het-geloof.
Kolenbranders-bij-de-gratie-hunner-synoden.
Kolenbranders-bij-hun-eigen-gratie.
We vroegen hun anno 1942: wat-geloof-gij?
Men antwoordde ons: wij zitten daar zoo niet in, maar hier hebt U onze leerbeslissingen, mèt toelichting.
We vroegen hun anno 1943: wat gelooft gij?
Men antwoordde ons: we zijn geen theologen, maar hier hebt U de zestien punten.
We vroegen hun anno 1944: wat gelooft gij?
Men antwoordde ons: het is een ingewikkeld geval, maar hier hebt U het ons toegezonden Praeadvies.
We vroegen hun anno 1946: wat gelooft gij?
Men antwoordde ons: we hebben helaas geen microscop, maar hier is de vervangingsformule, er moet een gekloofde haar aan ons geloof sinds 1942 zijn veranderd.
We vroegen hun anno 1949: wat gelooft gij?
Men antwoordde ons: Toelichting en Praeadvies zijn van de baan. „Waarheid en Eenheid“ heeft geconstateerd, dat er 'n winstpunt is voor de bezwaarden.
Toen vroegen we: Hoe is de stand, Mieke?
En Mieke zei: Kolenbranders-stand. Die Mieke toch!

Intusschen: stijlvol zijn de gereformeerde kolenbranders niet. Of liever: er wordt niet stijlvol met hen gehandeld. Rome verstaat dat beter.
Rome houdt hen overal buiten.
Buiten de leermacht der Kerk.
Maar ook buiten de regeermacht.
Zij handelt en bij de uitoefening van de leermacht en bij de uitoefening der regeermacht bij hem over hem zonder hem.

Maar de synodocratische hiërarchie niet alzo.
Want óók als ze hem, — den kolenbrander — in zaken van de leer als kolenbrander behandelt of dult, door hem een onbegrijpelijk Praeadvies op 'n dak te sturen of hem te adviseeren het maar in de knachel te stoppen, dan laat ze hem in zaken der regeering optreden als prelaat.

We hebben eens een schorsing bijgewoond.
We vroegen toen een ouderling, of hij achter die leerbeslissingen stond en of hij ze dóór had. Hij gaf ons toen eens kolenbranders-antwoord: ik ben geen theoloog en ze zullen het op de synode best weten. Hij verklaarde zich onmondig als een kolenbrander. Maar toen er even later werd gestemd, toen dééd hij als prelaat, toen sprak zijn mond — met „diepe“ droefheid: vóór.

Dat vóór was een caedes carbonaria, een kolenbranders-moord.

Hetwelk een graadje erger is dan een fides carbonaria, een kolenbranders-geloof.

En we dachten toen: credit quod credit „ecclesia“, hij doodt hetgeen de „Kerk“ doodt. Hij moordt in blind vertrouwen op „hoogerhand“.

D. E. C.